

Levanger kommune

Langsiktig økonomiforvaltning

Levanger, 29. mai 2024

Sigrid Hynne, seniorrådgiver Kommunal- og
justisavdelingen

Statsforvalteren i Trøndelag

Trööndelagen Staatehaaltoje

29.05.2024

Tema «Langsiktig økonomiforvaltning»

- Statsforvalterens rolle og oppgaver
- Kommunebilde og dialog
- Utfordringsbildet til kommunene
- Økonomisk status
- Kjennetegn med kommuner i økonomisk ubalanse
- Hvordan oppnå økonomiske handlingsrom?
- Dialog

Tema «Langsiktig økonomiforvaltning»

- Statsforvalterens rolle og oppgaver
- Kommunebilde og dialog
- Utfordringsbildet til kommunene
- Økonomisk status
- Kjennetegn med kommuner i økonomisk ubalanse
- Hvordan oppnå økonomiske handlingsrom?
- Dialog

Statsforvalterinstruksen §1

Foto: Mostphotos.com

1. er Kongens og regjeringens representant i fylket og skal **arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer kan bli fulgt opp.**
2. skal med dette som utgangspunkt **virke til gagn og beste for fylket** og ta de initiativ som finnes påkrevd.

Fra [«Instruks for statsforvaltere»](#)

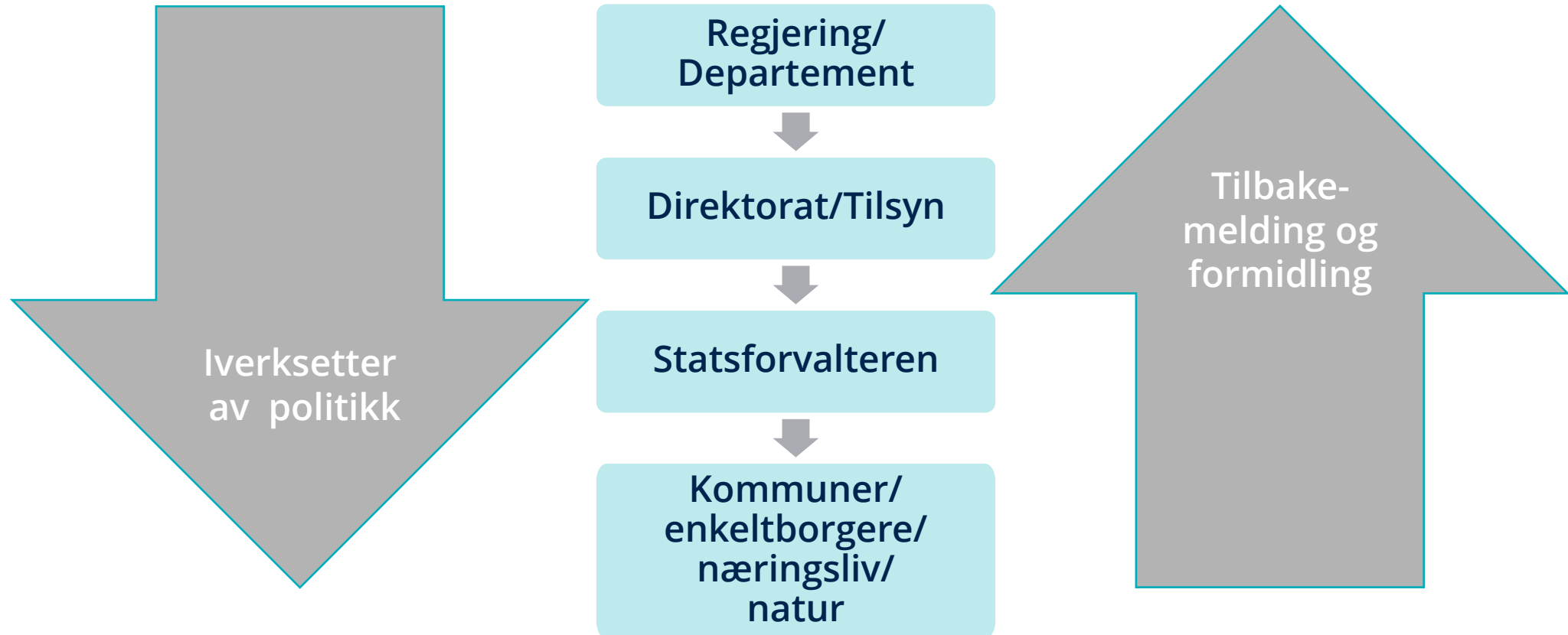

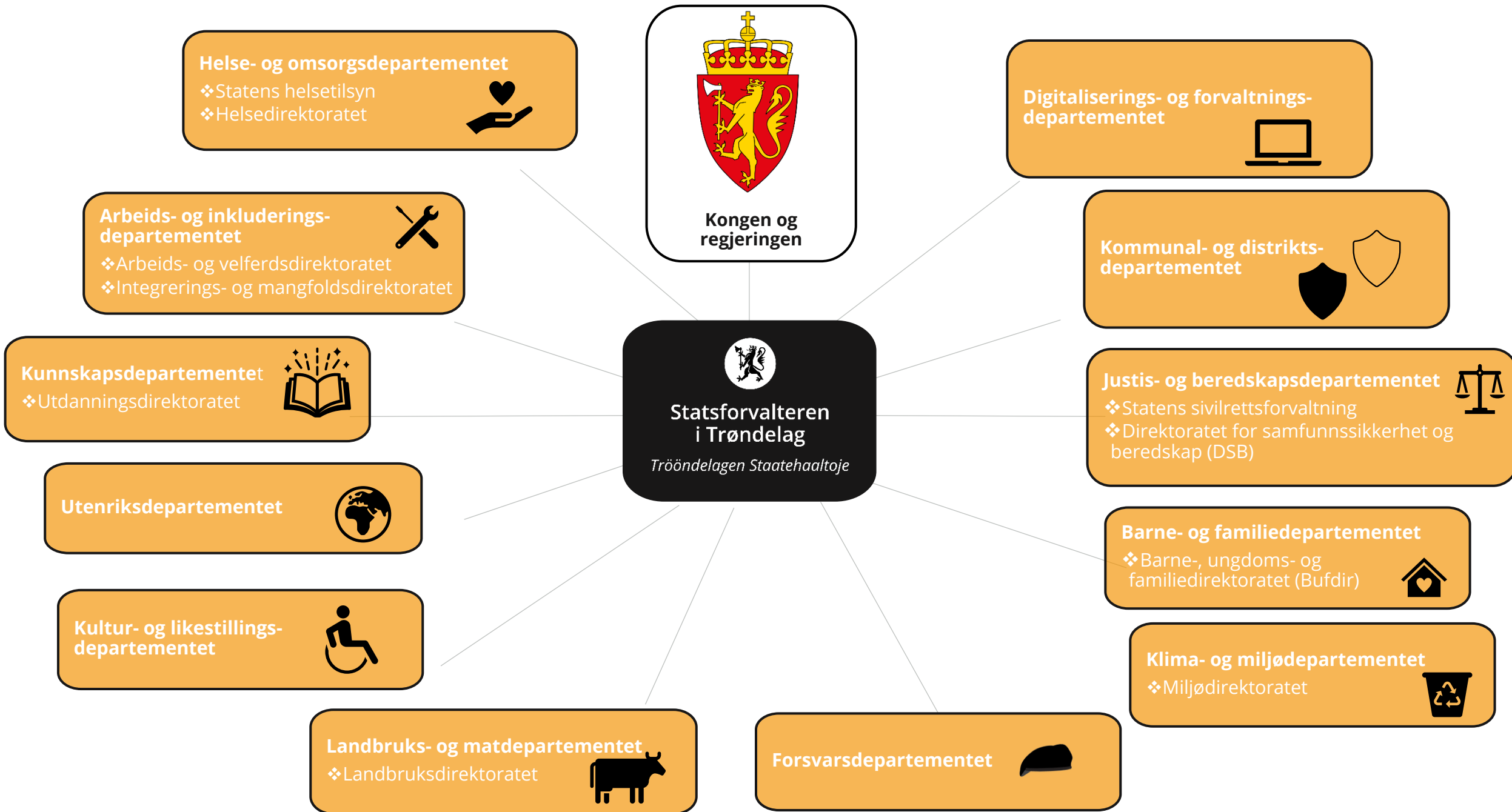
Hovedoppgaver

- Iverksetting av nasjonal politikk i fylket
- Samordning
- Rettssikkerhet
- Informasjon, kunnskapsinnhenting, initiativ og forslag

iverksette | samordne | følge med | lytte

Kommunedialog – og kommunebesøk

Kunnskapsbasert dialog

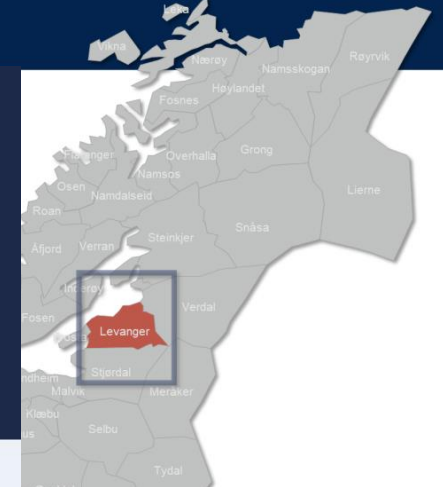
Besøker alle kommunene minst
én gang ila. 4-års periode

Kommunebilde

Kommunebilde Levanger kommune 2019

Et grunnlag for dialog mellom Levanger kommune og Fylkesmannen i Trøndelag

Statsforvalteren i Trøndelag
Trøndelagen Staatehaaltoje

Kommunebilde - Levanger 2024 (pr. mars 2024)

Et grunnlag for dialog mellom Levanger kommune og Statsforvalteren i Trøndelag

Utfordringsbildet

Økonomien i Levanger i trøndersk sammenheng

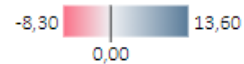
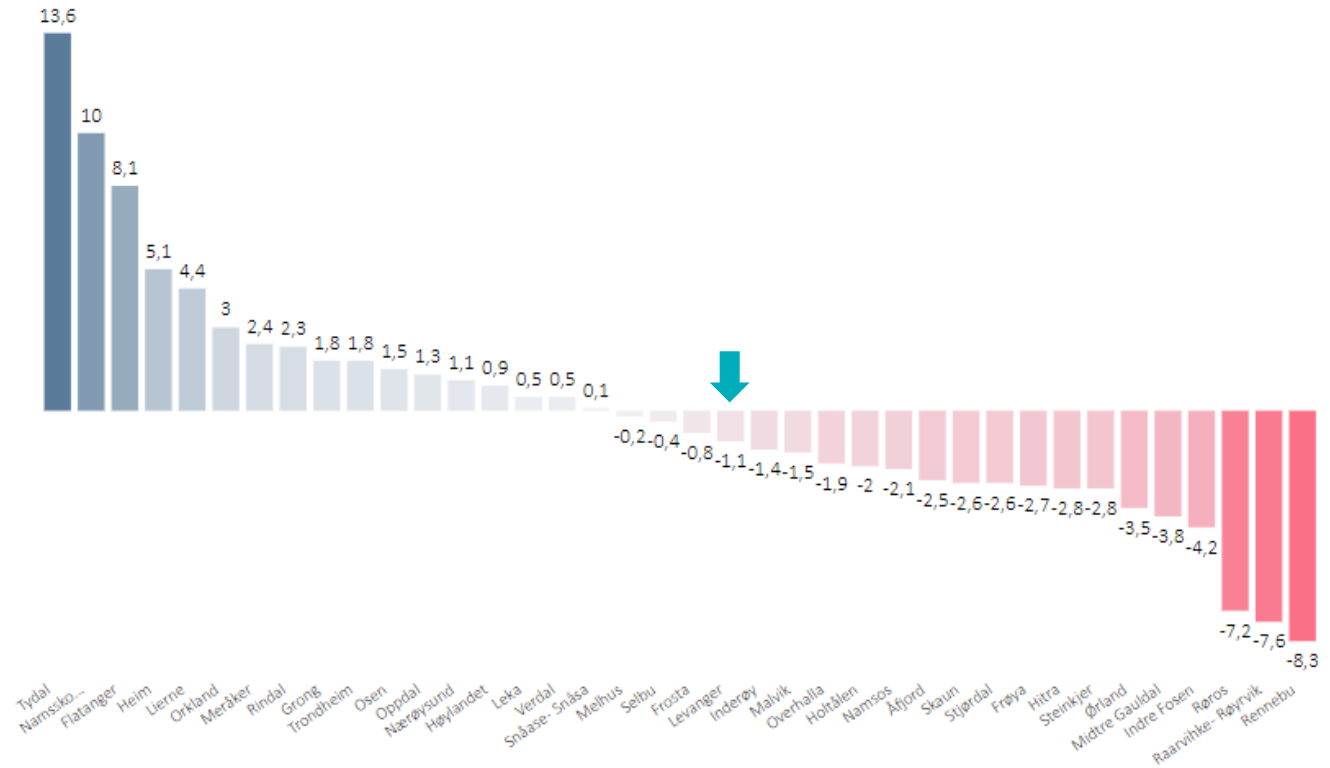
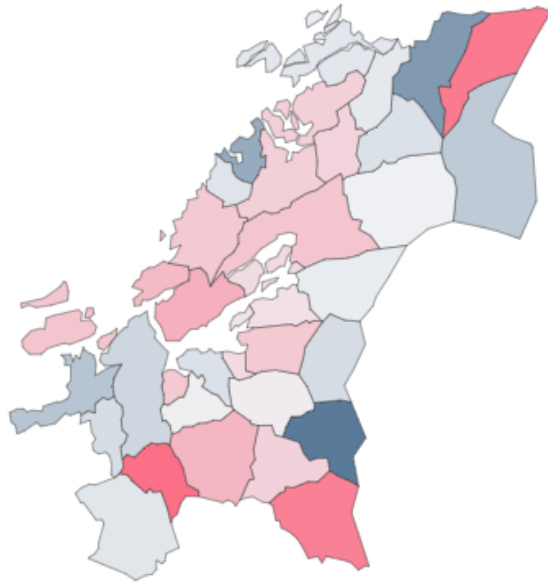

Driftsresultat-

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter

År

2023

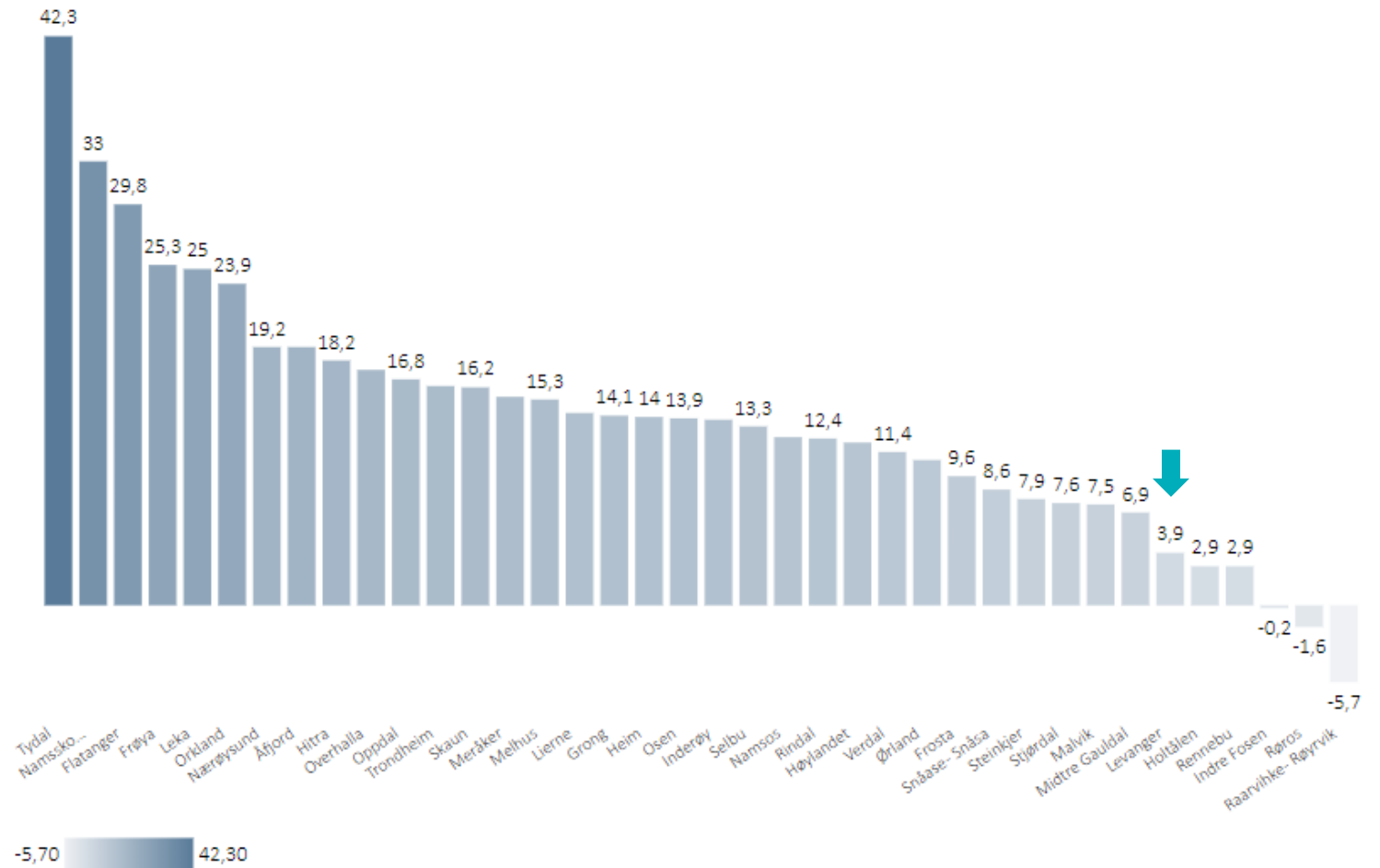
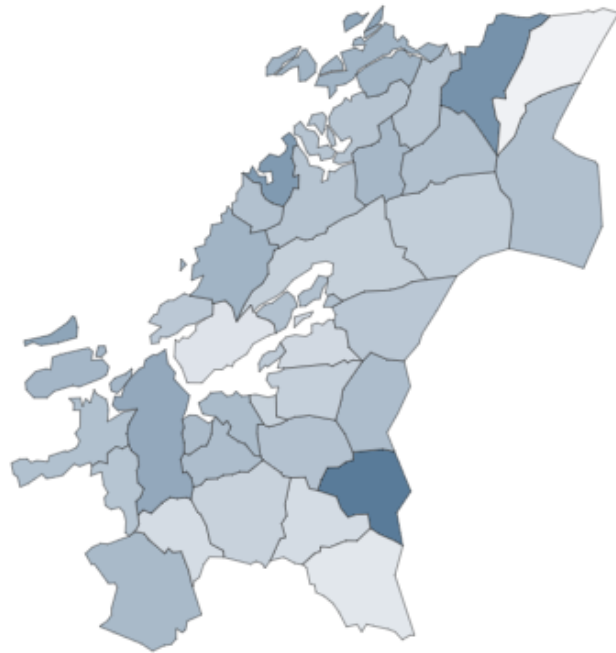

Egenkapital - Fri egenkapital drift i prosent av brutto driftsinntekter

År

2023

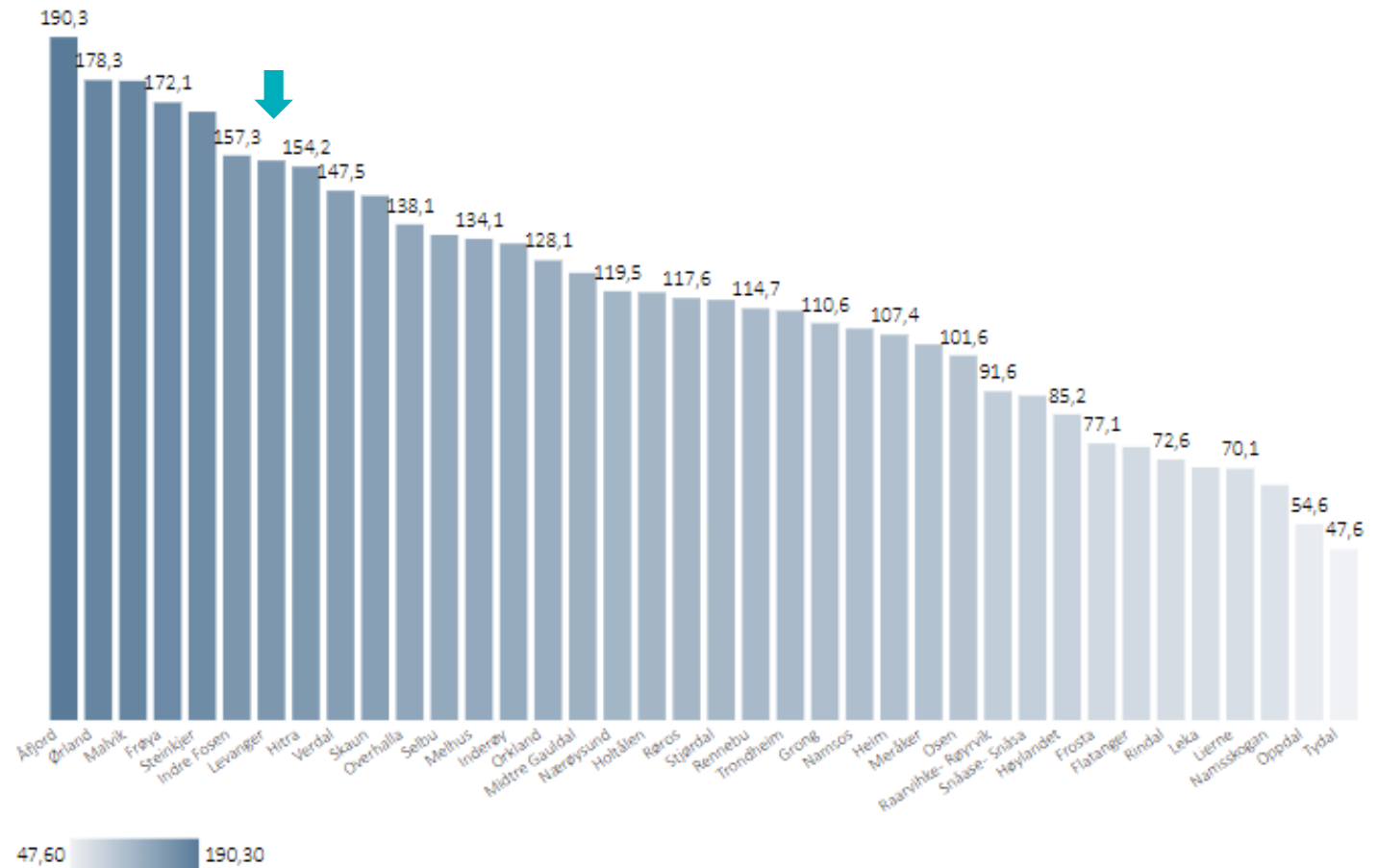
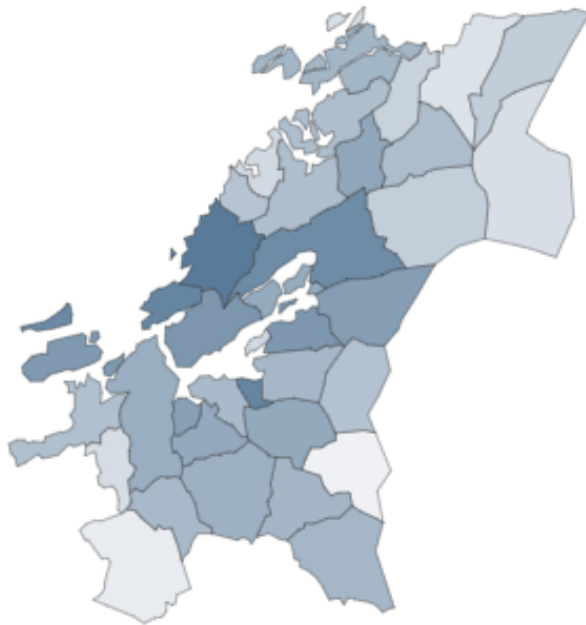

Gjeld -

Langsiktig gjeld ex pensjonsforpliktelser i prosent av brutto driftsinntekter

År

2023

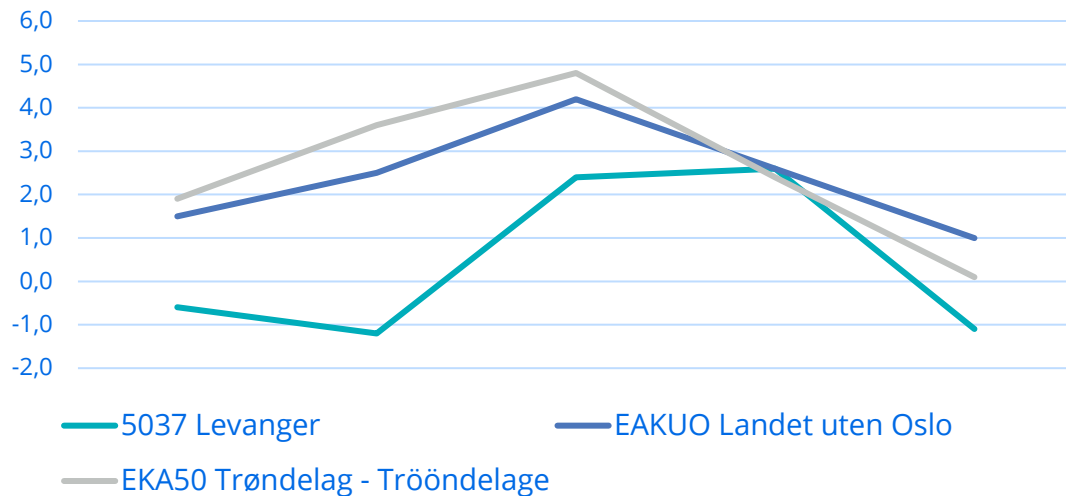
Kilde: SSB tabell 12134

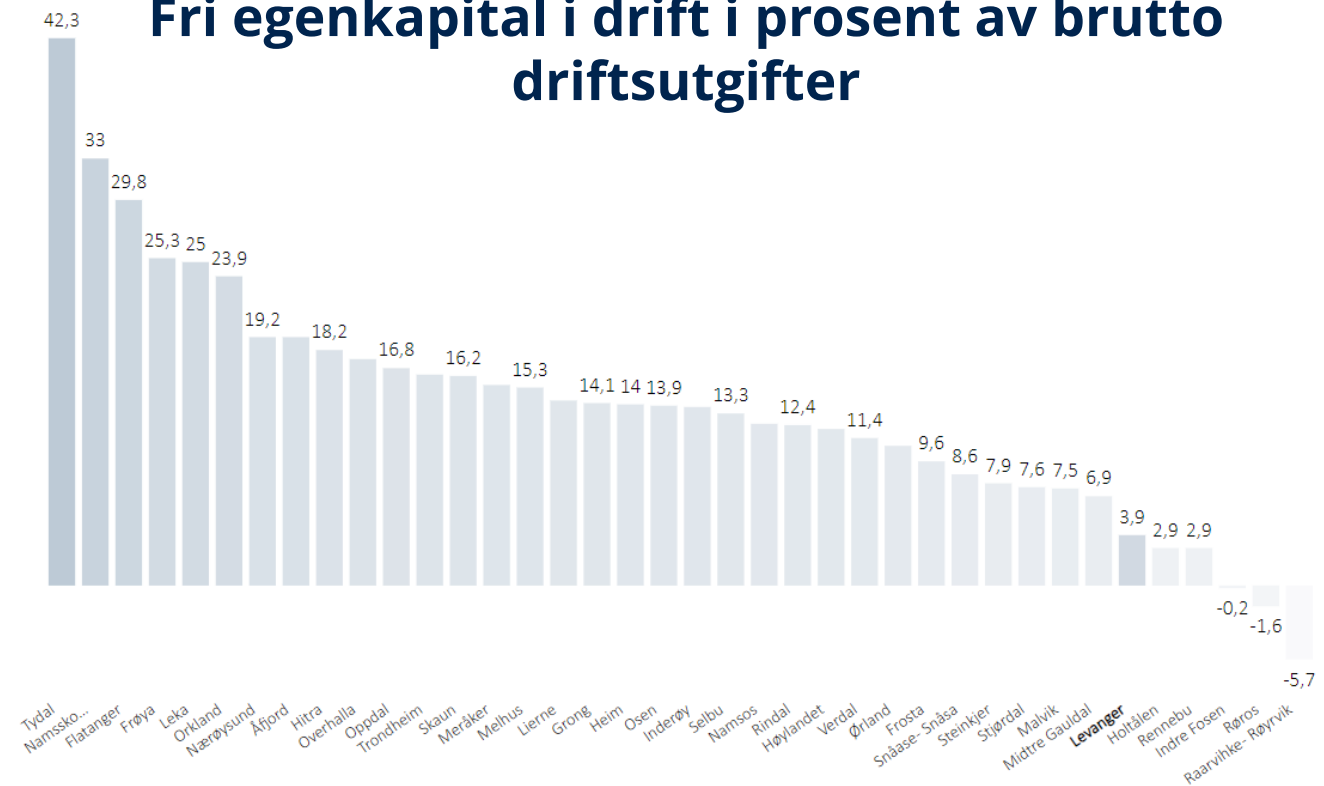

Utvikling i økonomiske nøkkeltall

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsutgifter

Fri egenkapital i drift i prosent av brutto driftsutgifter

Økonomisk stilling - Statsforvalterens vurdering

1	Beregnet økonomisk bærekraft og handleevne Hovedindikator	Svak ▾
1.1	Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (prosent) Økonomisk balanse siste år	Svak ▾
1.2	Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter siste 4 år (gj.snitt 4 år) Økonomisk balanse historisk - delindikator	Middels ▾
1.3	Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter i planperioden (gj.snitt 4 år) Økonomisk balanse i økonomiplanperioden (økonomisk oversikt 5 5-6) - delindikator	Middels ▾
1.4	Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter over tid (gj.snitt 8 år) Økonomisk balanse over tid	Middels ▾
1.5	Netto renteeksponering i prosent av brutto driftsinntekter (prosent) Økonomisk sårbarhet	Svak ▾
1.6	Fri egenkapital drift i prosent av brutto driftsinntekter (prosent) Økonomisk buffer	Svak ▾
2	Økonomisk styring og kontroll Tilleggsindikator	Middels ▾

Vurdering

Svak

Vurderingen gjengir vårt helhetlige inntrykk av kommunens økonomiske bærekraft, handlingsrom og kontroll, samt sårbarhet med hensyn på fagmiljø. Vurderingen er i hovedsak basert på sentrale økonomiske nøkkeltall i KOSTRA, kommunens egne plandokumenter og regnskap med tilhørende beretninger.

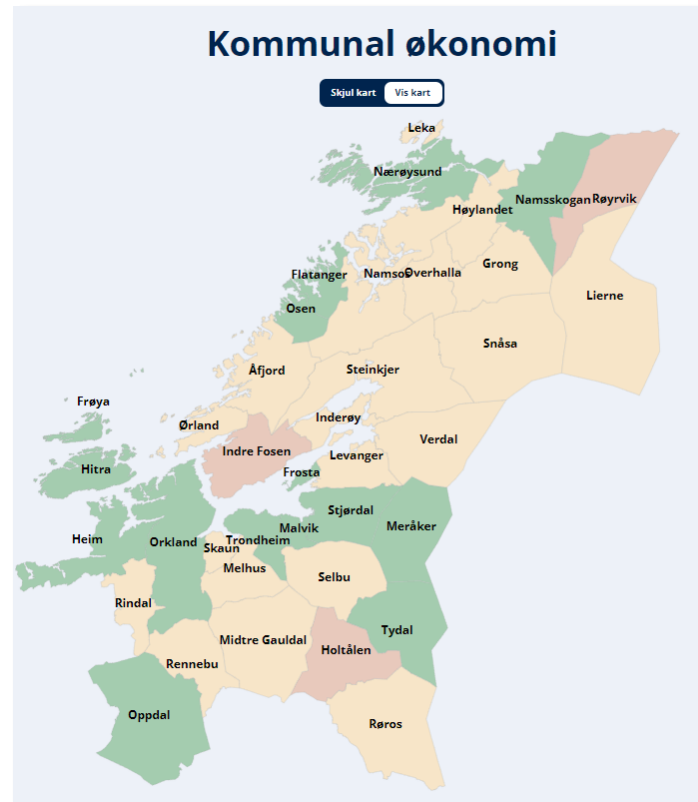
Kommunens økonomiske balanse er de siste årene vesentlig svekket og 2023 er lagt fram med et negativt driftsresultat. Det legges videre opp til et driftsresultat for planperioden som er godt under det anbefalte minimum for ikke å tære på kommunens formue. Kommunen har en netto lånegjeld som er vesentlig høyere enn gjennomsnittet for landet, og med en tilhørende netto renteeksponering som er svært høy. I tillegg er vurderes kommunens økonomiske buffer og likviditet som svak. Kommunen vurderes derfor som svak på området samlet sett.

Vurdert med hensyn til kvalitet og/eller sårbarhet og bærekraft:

- **GOD (grønn):** Ikke indikasjoner på avvik eller risiko for avvik fra det som forventes i lov, forskrift og god faglig praksis.
- **MIDDELS (gul):** Kan være indikasjoner på mindre avvik eller middels risiko for avvik fra det som forventes i lov, forskrift og god faglig praksis.
- **SVAK (rød):** Kan være indikasjoner på betydelige avvik eller høy risiko for avvik fra det som forventes i lov, forskrift og god faglig praksis.

Status kommunal økonomi

• Går 30 millioner kroner i minus

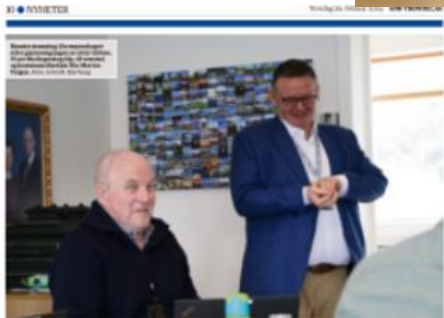
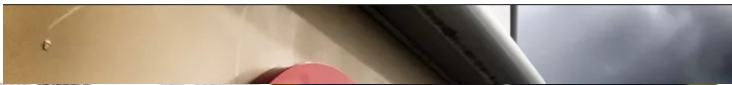
Blodrøde tall for kommunen

Må be om økte rammer:

Behovet for sosialhjelp har eksplodert

Gikk i minus i 2023

• Over 25 millioner i pluss i Heim i 2023

- Jeg ser det på ganglaget til økonomisjefen

d på ter

Brukte 78 millioner kroner mer enn planlagt. Dette er fasiten for fjoråret

Send oss tips 74 83 95 00

Røyrvik havner

NRK Trøndelag Kortmelding, 26.1. Nyhetssenter Trøndelag Røyrvik, er dårlig. I fjor brukte kroner mer enn budsjettet.

Dermed havner Røyrvik på settes under administrasjon

Over 30 milli i minus: - No bedre enn an

Tendens til trangere økonomi

Svake regnskapsresultater 2023

Ingen større merskatteinntekt i 2023

Økte kostnader innen helse og omsorg

Økning i sosialhjelp

Prisøkning og renteoppgang

«Størst vekst i helseutgifter til yngre», UiO

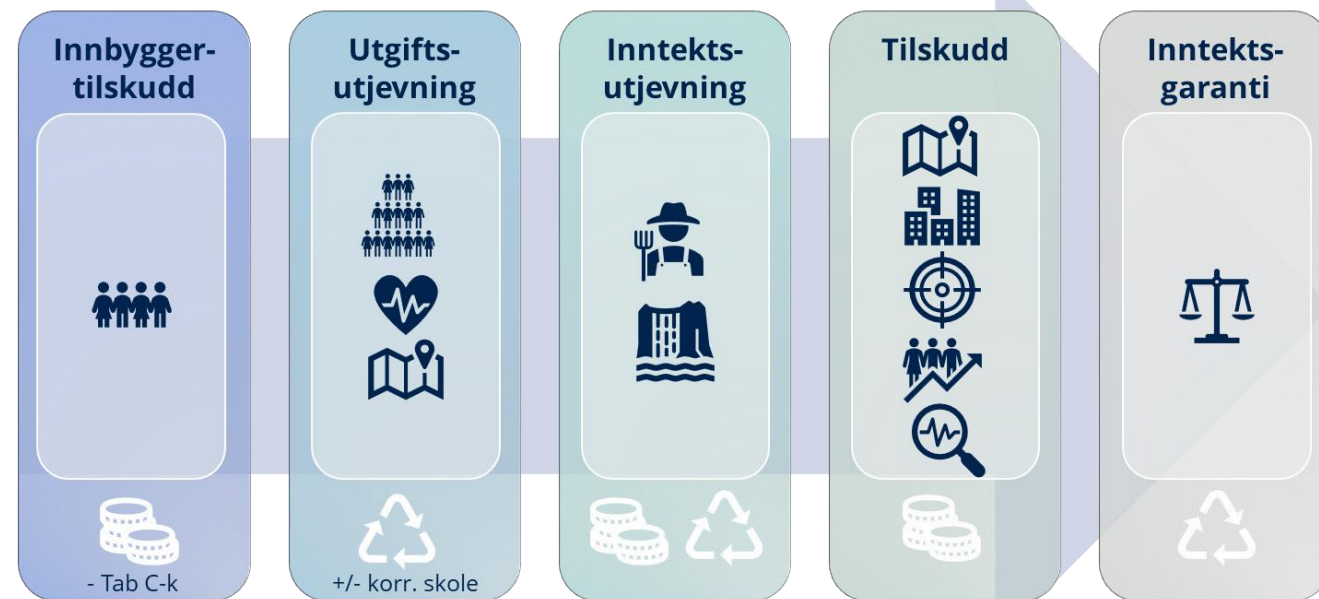

Inntektssystemet

Befolkningsstørrelse og sammensetning har betydning for inntekter, men påvirker også utgifter

Utgiftsutjevningen omfordeler ufrivillige kostnadsulemper

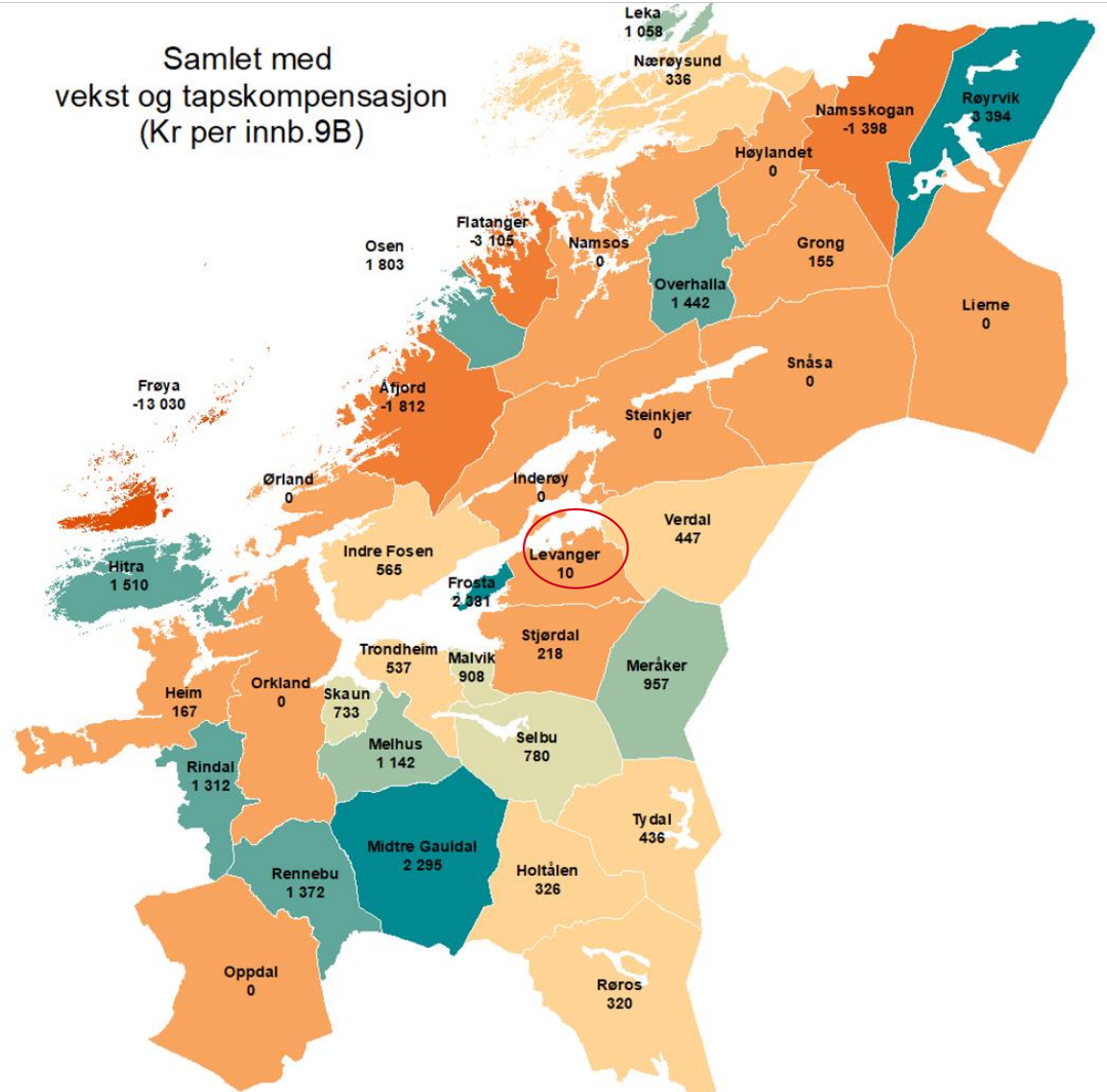
Delvis inntektsutjevning

Nytt inntektssystem - effekten for Trøndelag

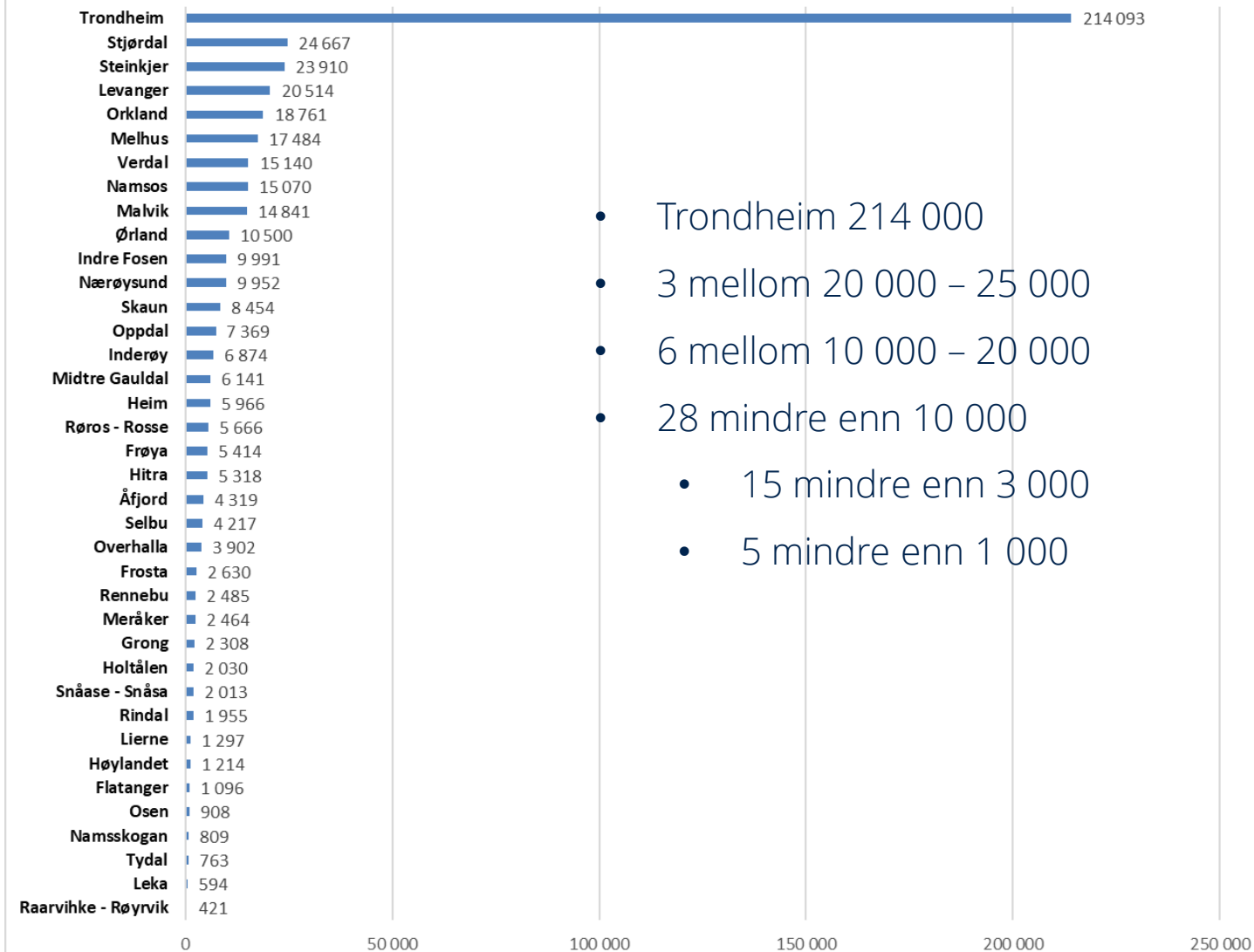
- Store forskjeller mellom kommuner.
- Størst negativ effekt for skattesterke kommuner som Frøya, Flatanger
- Mest positivt for Røyrvik, Frosta og Midtre Gauldal
- Samlet kommer Trøndelag ut med en positiv effekt på sikt på 303 kr per innbygger, omtrent som landsgjennomsnittet

38 kommuner og 481 550 trøndere

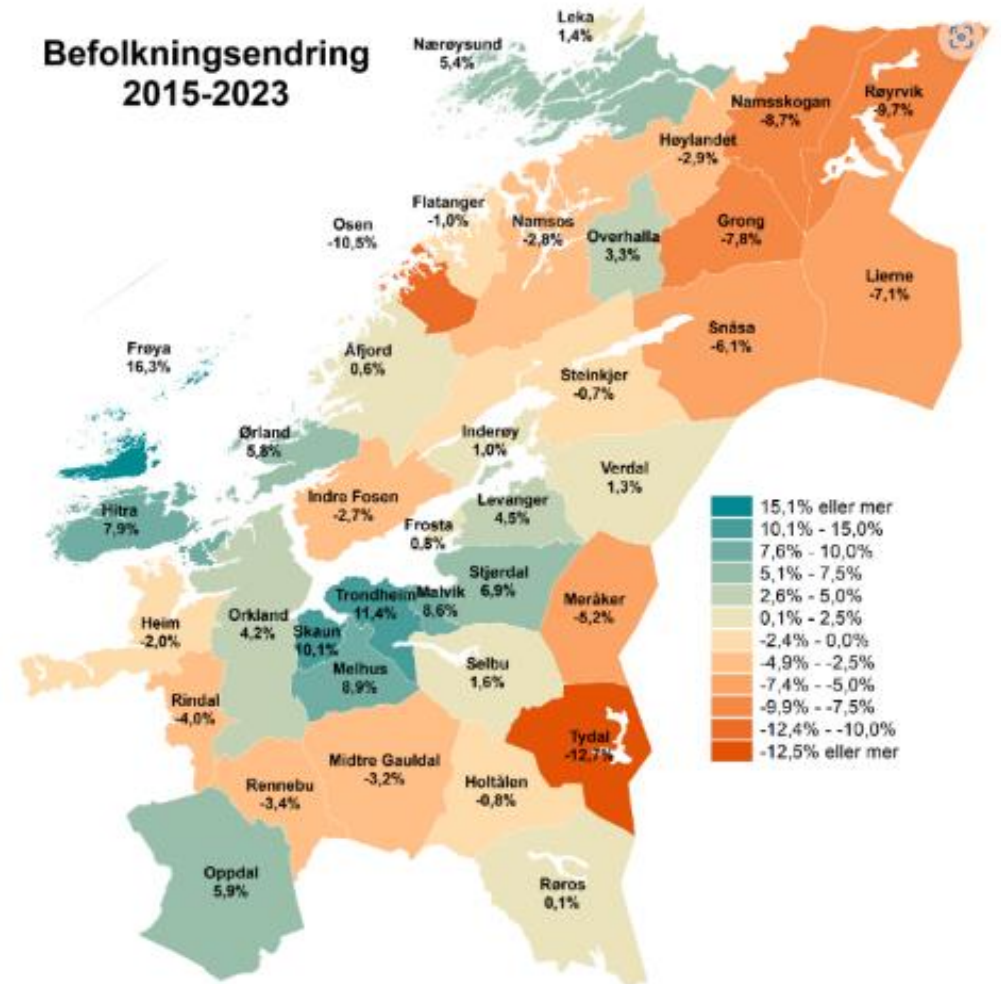

Befolkning 3. kvartal 2023

- Trondheim 214 000
- 3 mellom 20 000 – 25 000
- 6 mellom 10 000 – 20 000
- 28 mindre enn 10 000
 - 15 mindre enn 3 000
 - 5 mindre enn 1 000

Befolkningsendring 2015-2023

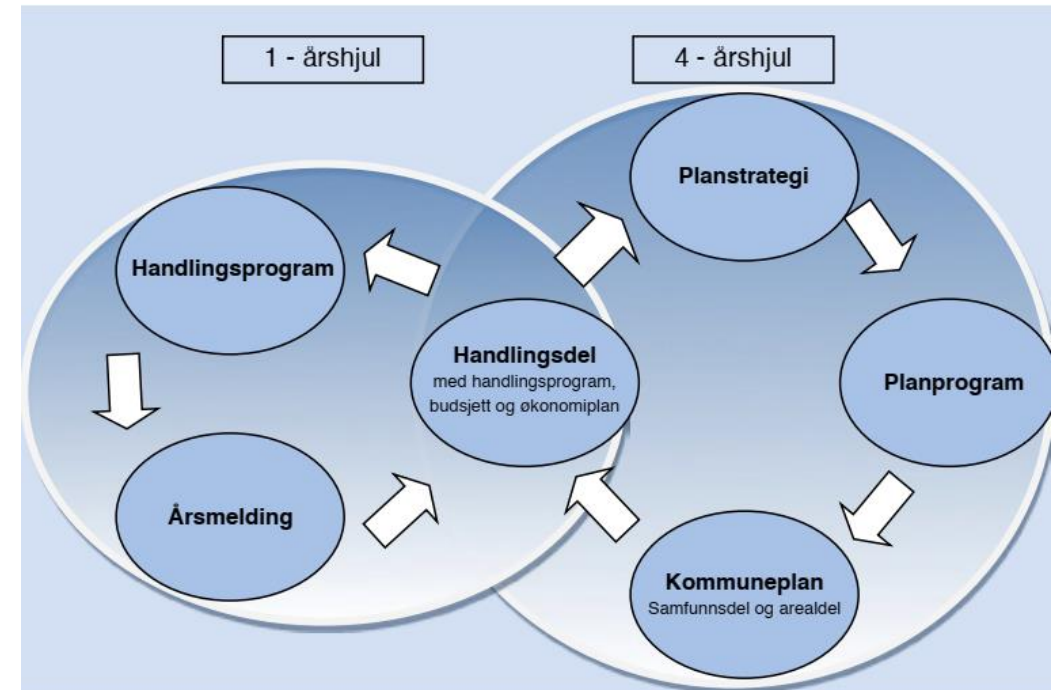
Langsiktig økonomiforvaltning

Kommuneloven

- Økonomien skal forvaltes slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid
- Kommunestyret har det øverste ansvaret for kommunens økonomi, slik som å planlegge og prioritere bruk av midler

Kommunestyrets verktøy

- Budsjett og økonomiplan
- Regnskap
- Økonomireglement
- Finansielle måltall

God økonomistyring og tilstrekkelig handlingsrom

✓ Tåler endringer/svingninger

✓ Oversikt og kontroll over ressursbruken

✓ Sunn økonomi gir politisk handlingsrom – på kort og lang sikt

✓ Effektiv utnyttelse av ressursene

[okonomiplanlegging-forfolkevalgte.pdf](#)
([statsforvalteren.no](#))

Grunnleggende krav til økonomiforvaltning

Økonomiplanen og årsbudsjettet

- Balanse
- Realisme
- Vise kommunestyrets prioriteringer, bevilgninger, mål og premisser
- Innsparinger må plasseres

Krav om å vise utviklingen i gjeld og andre langsiktige forpliktelser

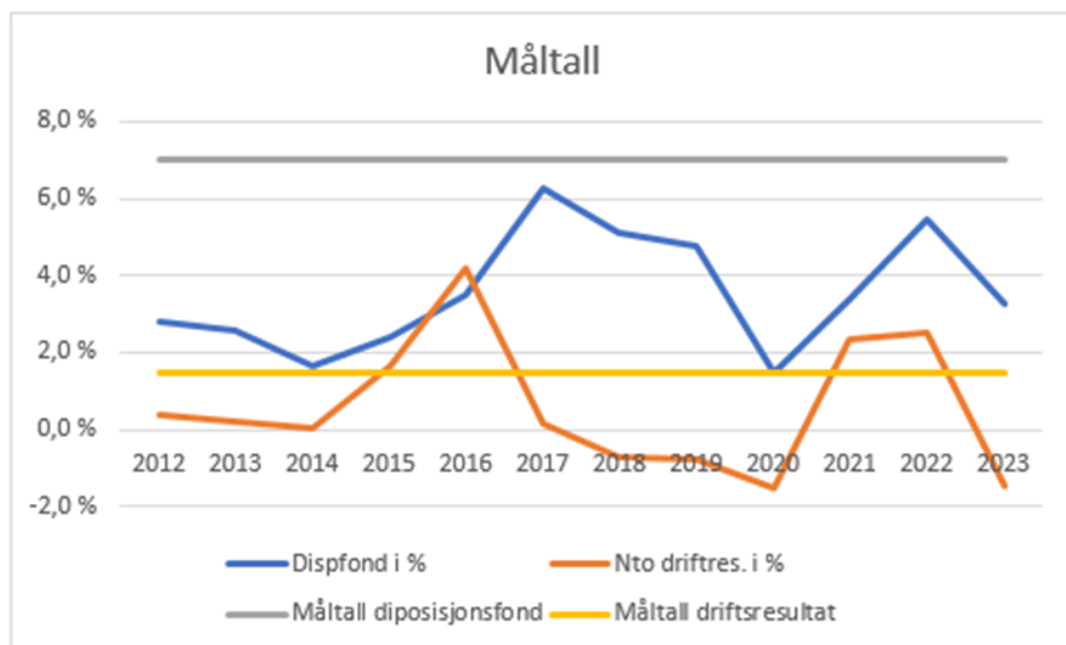
Finansielle måltall - retningsgivende for budsjettarbeidet

Finansielle måltall – lokale handlingsregler (§ 14-2)

Kommunestyret skal selv vedta de finansielle måtallene

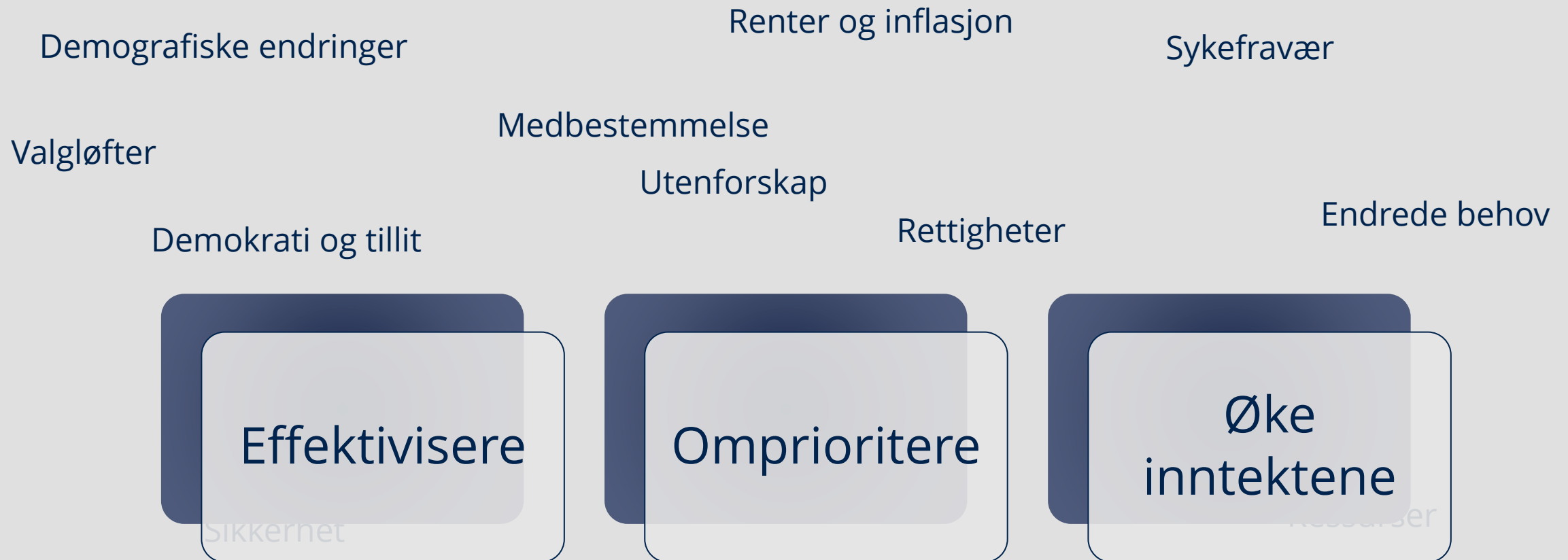
Mål for hva driftsresultat, gjeldsgrad mv. bør være for at det økonomiske handlingsrommet skal sikres over tid

Måttallene skal være retningsgivende for budsjettarbeidet

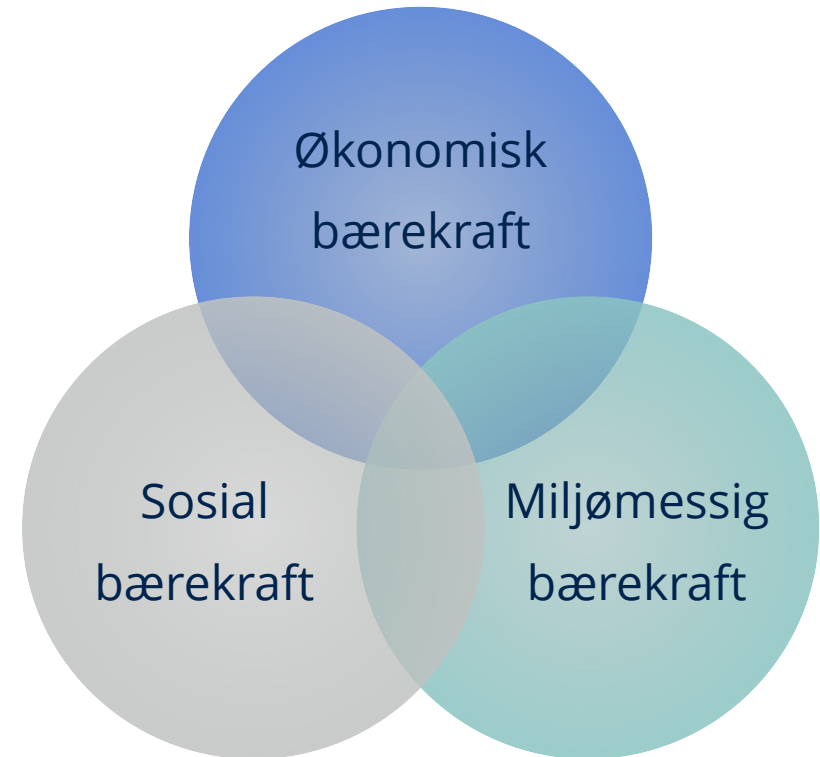
Hvordan bedre det økonomiske handlingsrommet?

Hvordan bedre det økonomiske handlingsrommet?

Stordriftsfordeler og struktur
Effektivisering gjennom ny teknologi
Kommunesammenslåing
Samarbeid
Eiendomsskatt
Økt brukerbetaling
Organisering og økt fleksibilitet i arbeidstidsordningen
Bedre forebygging
Redusere tilbud

Hva betyr ROBEK

- a. Budsjett vedtatt med merforbruk
- b. Økonomiplan vedtatt med merforbruk
- c. Regnskap, budsjett eller økonomiplan viser inndekning over flere enn to år
- d. Regnskap med akkumulert merforbruk over 3 %
- e. Budsjett og øk.plan ikke vedtatt innen frist
- f. Årsregnskap ikke vedtatt innen frist

Register om betinget godkjenning og kontroll

Kommunen har fortsatt ansvar for økonomien

Lovlighetskontroll årsbudsjett

Godkjenning av lån og lange leieavtaler

Tiltaksplan

ROBEK - kort vei inn, lang vei ut...

- Leter etter årsaken utenfor kommunen
- For høye driftsutgifter
- Politisk fragmentering
- Utsetter problemer/upopulære valg
- Svakt informasjonsgrunnlag legger til rette for osehøvelkutt
- Svak budsjettdisiplin
- Lite vekt på langsiktig planlegging
- Dårlig samarbeid mellom administrasjon og politikk
- Befolkningsnedgang over tid
- Mangel på administrativ kapasitet

Hvorfor har noen handlingsrom – andre ikke?

Kommuner uten handlingsrom

Leter etter årsaken utenfor kommunen

Unødig tid på å finne "syndebukk"

Mottiltak blir ikke iverksatt

Vanskelighetene vokser

Vansker som kunne vært løst raskt blir gradvis uhåndterlige

Kommuner med handlingsrom

Identifiserer utfordringer løpende og erkjenner eget ansvar for å møte disse

Analyserer og iverksetter raskt (mot)tiltak

Vanskelighetene får ikke anledning til å utvikle seg

Langsiktighet!

Noen råd på veien

Felles virkelighetsbilde er avgjørende

Realistiske mål på kort og lang sikt

Ta ansvar

Verktøy og rutiner for rapportering og budsjettoppfølging

Målrettede tiltak – ikke bare «ostehøvel»

Involvering og samarbeid

Eksterne forhold vi må forholde oss til

- Historiske resultater (utgangspunkt)
- Rente og inflasjon (energi)
- Skatteinngangen
- Inntektssystemet og generalistkommune
- Grunnrentebeskatning og havbruksfond
- Befolkningsutvikling – pengene følger folket
- Økende demografiske utfordringer
- Nye investeringsbehov

Hvordan vil disse variablene slå ut for handlingsrommet i Levanger kommune?

Kommunene gjør klokt i å planlegge for strammere kommuneøkonomi i årene som kommer

Langsiktighet | Realisme | Bærekraft

Refleksjon/diskusjon

- **Har dere et felles virkelighetsbilde?**
- ***Hva er viktig for å få til økt økonomiske handlingsrom - hvordan vil du bidra?***

